

Wydział Teologiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie
Wydział Pedagogiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie
Zakład Humanistycznych Podstaw Pedagogiki Wydziału Pedagogicznego
Uniwersytetu Warszawskiego
Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej im. B. F. Trentowskiego
zapraszają do udziału w ogólnopolskiej konferencji

WYCHOWANIE I SZKOLNICTWO EWANGELICKIE W XVI I XVII WIEKU

Termin konferencji: 17 maja 2018

Miejsce konferencji: Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21c (wejście od ul. Schillera), aula Centrum Luteranckiego

Założenia i cele konferencji

W roku 2017 minęło 500 lat od ogłoszenia przez Marcina Lutra 95 tez wymierzonych w odpusty, których treść stała się zarzewiem Reformacji w Niemczech i w wielu innych krajach europejskich. Równolegle do Reformacji luteranckiej postępowały reformy w kantonach szwajcarskich, Strasburgu i ciężącej ku Helwetom Genewie. Owocem Reformacji luteranckiej stały się Kościoły ewangelicko-augsburskie, zaś teolodzy szwajcarscy położyli podwaliny pod Kościoły ewangelicko-reformowane. Warto pamiętać, iż ewangelicyzm (w obydwu swoich odmianach) obok wymiaru religijnego był również fenomenem kulturowym, społecznym i polityczno-gospodarczym, kształtując w istotny sposób umysłowość narodów, które go przyjęły. Jednym z najważniejszych czynników konstytuujących kulturę społeczeństw ewangelickich był stosunek protestantów do wychowania i edukacji. Już we wczesnym okresie istnienia Reformacji jej zwolennicy przykładali bardzo duże znaczenie do zagadnienia wychowania i rozwoju szkolnictwa. W krajach objętych ruchem reformacyjnym zaczęły powstawać szkoły zapewniające wysoki poziom kształcenia, stosujące nowoczesne podręczniki i metody dydaktyczne. Nastąpił również rozwój teoretycznej refleksji dotyczącej problematyki związanej z wychowaniem. Rozkwit szkolnictwa protestanckiego miał miejsce także w państwie polsko-litewskim, w którym pojawiły się uczelnie ewangelickie na europejskim poziomie, będące jednocześnie instytucjami oświatowymi i ośrodkami naukowymi.

Celem Ogólnopolskiej Konferencji *Wychowanie i szkolnictwo ewangelickie w XVI i XVII wieku* jest przypomnienie wkładu szkolnictwa protestanckiego do kultury polskiej i europejskiej XVI i XVII wieku. W naszym kraju rola ewangelików w tworzeniu szkolnictwa polskiego oraz fundamentów pod polską myśl wychowawczą nie zawsze jest znana i doceniana, o czym świadczy stosunkowo nieliczna ilość opracowań na ten temat i sympozjów poświęconych owej problematyce. Zadaniem niniejszej konferencji jest zatem przynajmniej częściowe odwrócenie tej tendencji oraz zgromadzenie zespołu uczonych zajmujących się zagadnieniami związanymi z wychowaniem i szkolnictwem ewangelickim.

Konferencja posiadać będzie charakter interdyscyplinarny, gdyż w jej trakcie poruszone zostaną zagadnienia związane z historią wychowania, dydaktyką, filozofią, teologią i historią Polski. Interdyscyplinarność konferencji pozwoli na zbadanie zagadnień związanych ze szkolnictwem i wychowaniem ewangelickim w szerokim kontekście naukowym oraz z różnych punktów widzenia, co z pewnością wzbogaci wnioski, które wyłonią się z referatów zaprezentowanych podczas owego sympozjum.

Rada Naukowa

Prof. zw. dr hab. Henryk Gmiterek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Prof. zw. dr hab. Bogusław Górka (Uniwersytet Gdański)

Prof. zw. dr hab. Janusz Małek (Uniwersytet Mikołaja Kopernika)

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Pilarczyk (Uniwersytet Jagielloński)

Prof. zw. dr hab. Anna Wiłkomirska (Uniwersytet Warszawski)

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Prof. nadzw. dr hab. Ewa Andrysiak (Uniwersytet Łódzki)

Prof. nadzw. dr hab. Jarosław Cabaj (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny)

Prof. nadzw. dr hab. Dariusz Chemperek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

Prof. nadzw. dr hab. Andrzej Ciężela (Akademia Pedagogiki Specjalnej)

Prof. nadzw. dr hab. Adam Fijałkowski (Uniwersytet Warszawski)

Prof. nadzw. dr hab. Wojciech Gajewski (Uniwersytet Gdański)

Prof. nadzw. dr hab. Andrzej Kluczyński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Prof. nadzw. dr hab. Rafał Marcin Leszczyński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Ks. prof. nadzw. dr hab. Bogusław Milerski (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Prof. nadzw. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Prof. nadzw. dr hab. Jerzy Ostapczuk (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Ks. prof. nadzw. dr hab. Rajmund Pietkiewicz (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu)

Prof. nadzw. dr hab. Barbara Sitarska (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny)

Prof. nadzw. dr hab. Jakub Sławik (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Prof. nadzw. dr hab. Sławomir Sztobryn (Akademia Techniczno-Humanistyczna)

Prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Walczak (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego)

Prof. nadzw. dr hab. Anna Zielińska (Uniwersytet Warszawski)

Dr hab. Jan Rutkowski (Uniwersytet Warszawski)

Komitet Organizacyjny

Dziekan Wydziału Pedagogicznego Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej prof. nadzw. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta

Kierownik Zakładu Humanistycznych Podstaw Pedagogiki Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego prof. nadzw. dr hab. Adam Fijałkowski

Prof. nadzw. dr hab. Rafał Marcin Leszczyński

Prodziekan Wydziału Pedagogicznego Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej dr Rafał Bodarski
Dr Izabela Kochan
Mgr Agnieszka Teresa Tys

Przewodniczący konferencji

Prof. nadzw. dr hab. Rafał Marcin Leszczyński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

Sekretarz konferencji

Mgr Agnieszka Teresa Tys (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

PROGRAM KONFERENCJI

Otwarcie konferencji (godz. 9.20-9.30)

Sesja 1 + 20 min. dyskusji (godz. 9.30-11.10)

moderator: prof. nadzw. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

1. Ks. prof. nadzw. dr hab. Bogusław Milerski (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), *Kształcenie do dojrzałości w pedagogii reformacyjnej* (godz.9.30-9.50)
2. Prof. nadzw. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), *Realistyczne nurty wychowania. Wolfgang Ratke (1571-1635): narodziny dydaktyki jako sztuki nauczania* (godz. 9.50-10.10)
3. Prof. nadzw. dr hab. Jarosław Cabaj (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny), *Ponadczasowy dorobek dydaktyczno-wychowawczy pedagogów ewangelickich na ziemiach Rzeczypospolitej (druga połowa XVI - pierwsza połowa XVII w.). Wybrane aspekty* (godz. 10.10-10.30)
4. Ks. mgr Tomasz Pieczko (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), *Kształtowanie człowieka Reformacji* (godz. 10.30-10.50)

Dyskusja (godz. 10.50-11.10)

Przerwa kawowa (godz. 11.10-11.30)

Sesja 2 + 20 min. dyskusji (godz. 11.30-13.50)

moderator: prof. zw. dr hab. Tadeusz Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna)

5. Prof. nadzw. dr hab. Adam Fijałkowski (Uniwersytet Warszawski), *Ruch dydaktyczny i Komeński o potrzebie reformy szkół humanistycznych w XVII wieku* (godz. 11.30-11.50)
6. Prof. nadzw. dr hab. Barbara Sitarska (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny), *Jan Amos Komeński jako człowiek i jako pedagog w recepcji własnej i swego ucznia (na*

podstawie korespondencji z Cyprianem Kinnerem z Elbląga i wybranych dzieł Komeńskiego i o Komeńskim) (godz. 11.50-12.10)

7. Ks. dr Manfred Richter (Berlin), *Education – for which goals? Comenius’ answer: self command, ecumenism, world peace* (godz. 12.10-12.30)
8. Prof. nadzw. dr hab. Sławomir Sztobryn (Akademia Techniczno-Humanistyczna), *Wybrane wątki recepcji twórczości Jana Amosa Komeńskiego w PRL* (godz. 12.30-12.50)
9. Prof. nadzw. dr hab. Dariusz Chemperek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), *Leszczyński teatr szkolny braci czeskich i luteranów w połowie XVII w. jako medium edukacji* (godz. 12.50-13.10)
10. Dr Kamila Szymańska (Muzeum Okręgowe w Lesznie), *W cieniu gimnazjum. Szkolnictwo luteranckie w Lesznie w XVII wieku* (godz. 13.10-13.30)

Dyskusja (godz. 13.30-13.50)

Przerwa obiadowa (godz. 13.50-15.30)

Sesja 3 + 20 min. dyskusji (godz. 15.30-17.30)

moderator: prof. nadzw. dr hab. Andrzej Ciążela (Akademia Pedagogiki Specjalnej)

11. Ks. prof. nadzw. dr hab. Rajmund Pietkiewicz (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu), *Hebraistyka protestancka w XVI i XVII w.* (godz. 15.30-15.50)
12. Dr hab. Izabela Winiarska-Górska (Uniwersytet Warszawski), *Drukowane przekłady Pisma Świętego wobec potrzeb dydaktyki protestanckiej w XVI i XVII wieku - analiza pragmatyczna* (godz. 15.50-16.10)
13. Mgr Agnieszka Teresa Tys (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), *Szkolnictwo ewangelicko-reformowane w Małopolsce w XVI wieku* (godz. 16.10-16.30)
14. Prof. zw. dr hab. Urszula Augustyniak (Uniwersytet Warszawski), *Metody przygotowania elit ewangelicko-reformowanych do życia publicznego w Wielkim Księstwie Litewskim XVII wieku* (godz. 16.30-16.50)
15. Prof. nadzw. dr hab. Rafał Marcin Leszczyński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), *Filozoficzne aspekty refleksji parenetyczno-wychowawczej w drugiej księdze „Żywota człowieka poczciwego” Mikołaja Reja* (godz. 16.50-17.10)

Dyskusja (godz. 17.10-17.30)

Podsumowanie i zamknięcie konferencji

Uprzejmie informujemy, że konferencja jest bezpłatna. Zapewniamy poczęstunek (napoje i ciastka) podczas przerw w obradach. Zapraszamy także uczestników konferencji do udziału w

obiedzie w Restauracji „Honoratka” (ul. Miodowa 14). Dwudaniowy obiad (w cenie 19 zł.) opłacany jest przez uczestników sympozjum z własnych środków. Osoby pragnące skorzystać z posiłku proszone są o kierowanie maili w tej sprawie (z adnotacją, czy obiad ma być mięsny, czy jarski) do sekretarza konferencji mgr Agnieszki Tys (wprotestanckie@onet.pl). Na powyższy adres mailowy można wysyłać także wszelkie inne pytania dotyczące konferencji.

Rafał Marcin Leszczyński